

mitky inkompetence, *litis pendentis*, *rei judicatae* a nepřípustnosti pořadu právního, ať byly námitky tyto žalobcem ohlášeny nebo *ex officio* na přetřes vzaty.

Námitky tyto projednati jest vždycky bez ohledu na neposlušnost žalovaného, tak že bylo-li již o nich oddělené řízení ustanoveno, soudce dříve toto ukončiti musí.

Podobně lze i *ex officio* a třebas i lhůta k odpovědi žalobní bez výsledku uplynula, naříditi samostatný rok k jejich rozebrání a rozhodnutí, ač-li žalobce návrhu dle § 398 odst. 1. c. ř. s. ještě neučinil.

Bylo-li takto zvláště o zmíněných námitkách jednáno, smí žalobce teprve po jejich zamítnutí návrh dle § 398 odst. 1. na projednání sporu in merito učiniti, načež soudce rozsudek ob *contumaciam* způsobem shora (ad *b*) uvedeným vydává. (Proto také nedostavily-li se obě strany k jednání o námitkách oněch, zůstává řízení o nich in *suspense*, čímž i odpadá podmínka rozhodnutí in merito, a může až za 3 měsíce v jednání pokračováno býti.) (Srvn. Neumann: *Commentar* 766.)

Pakli však nebylo o námitkách uvedených oddělené jednání zařízeno a žalobce návrh dle § 398 odst. 1. učinil, položí soud na rok o návrhu tomto určený i jednání o námitkách oněch (zodpov. ot. k § 398 č. 7).

Soudce rozhoduje o námitkách těchto usnesením. Vyhoví-li jim, odpadne další rozhodování na věci samé (§ 398 c. ř. s.). Zamítné-li je, rozhoduje rozsudkem ob *contumaciam* o předmětu žalobním.

IV. Náprava promeškání.

Účinky promeškání dají se v určitých případech, pokud jde o řízení sporné, napravití vrácením ve stav předešlý (*restitutio in integrum*) (§§ 146 a násl. c. ř. s.). V řízení exekučním se navrácení v předešlý stav pro zmeškanou lhůtu nebo zanedbané stání nepřipouští (§ 58 odst. 2 exek. ř.).

Prominutí let viz *Otcovství a Poručenství*.

Prominutí překážek manželských viz *Dispense překážek manželství*.

Prominutí trestu.

Prominutím trestu v širším slova smyslu rozumí se zřeknutí se práva k tomu, aby obviněný z nějakého činu trestného byl potrestán. Zřeknutí toto přináleží dle platného práva co do veškerých činů trestných císaři, kterýž právo to může vykonati i tehdy, jde-li o přisouzený trest navyšší moci práva (udělení milosti), nebo o trest dosud ještě nevynesený (zrušení procesu, abolicie) anebo konečně pokud jde o trest již z části odpykaný (*amnestie*). Kromě toho přísluší právo ku prominutí trestu (a to pravidelně, pokud jde o trest ještě nepřisouzený) jediné ještě tomu, kdo oprávněn jest k obžalobě soukromé. Soukromý žalobce může se vzdáti potrestání pachatele výslovným prohlášením (odpuštěním) nebo mlčky, nepodá-li do 6měsíční lhůty *praeklusivní* trestní žalobu nebo odvolá-li v čas žalobu již podanou. Ve všech těchto případech jde o odpuštění trestu v užším slova smyslu (§§ 529 a 530 tr. z.). Pokud nepodá se žaloba trestní bezděčně, ku př. oprávněný měl sice úmysl žalovati, avšak úmyslu toho nemohl z některého důvodu v čas provésti, bylo by spíše na místě mluvití místo o prominutí trestu o obmeškání obžaloby trestní.

S druhé strany lze odpustiti trest dle řádu trestního — nehledě k případům vyznačeným v §§ 529 a 530 — i tím, že soukromý žalobce

opomine v čas podati spis obžalovací nebo dáti návrhy jinak potřebné k zachování žaloby, nedostaví-li se ku hlavnímu přelíčení nebo nepřednese při něm závěrečných návrhů (§ 46 tr. z.). Ve všech těchto případech naskytá se formálně obmeškání obžaloby trestní, materielně může býti zamýšleno odpuštění trestu.

Nevyčerpává tudíž zákon trestní ani všech možných případů prominutí trestu, ani nejsou případy v zákonu trestním uvedené vesměs případy skutečnými. Pokud dále mluví § 529 tr. z. o prominutí trestu »úřadu veřejného k tomu povolaného«, nemá to praktického významu. »Prominutí trestu« při zločinech (dle § 226 tr. z.) vztahuje jen na udělení milosti. Konečně užívá zákon trestní výrazu »prominutí trestu« i tam, kde se jedná jaký důvod trestnost rušící ku př. § 522 tr. z.

Rozdíl mezi oběma instituty jest ten, že pachatel nemá nároku na prominutí trestu ve vlastním slova smyslu, ovšem ale na beztrestnost zákonem mu zajištěnou ku př. kromě § 522 i v případě § 62. Co do prominutí trestu v užším slova smyslu podotknouti jest toto:

Právo prominouti trest má jen ten, kdo má právo žádati za potrestání, t. j. ten, kdo oprávněn jest ku obžalobě soukromé. Může pak se toto právo, jak shora naznačeno, mlčky nebo výslovně vykonati, avšak jen potud, pokud dle platných ustanovení řádu trestního dopouští se ustoupiti od obžaloby, tedy v řízení před soudem sborovým dotud, dokud se soud neodebere k vynesení rozsudku (§ 259 č. 2. tr. ř.), v řízení před soudem porotním do toho okamžiku, než se předčítají otázky předložené porotcům (§ 324 tr. ř.), a konečně v řízení přestupkovém až do vynesení rozsudku. Potud ovšem jsou ustanovení § 530 tr. z. (která vycházejí z rozeznávání mezi vynesením rozsudku a prohlášením rozsudku (zrušena řádem trestním. Pravidelně nelze v rozsudku přihlížeti k odvolání návrhu na potrestání podaného teprve po okamžicích shora vytčených, tedy k návrhu pozdě učiněnému, a může toliko návrh takový, jakožto dodatečně dostavivší se důvod zmírňující míti dle § 410 tr. ř. za následek, že II. stolice k návrhu I. stolice sníží vyslovený trest. To platí zvláště v tom případě, ustoupí-li se od obžaloby soukromé v řízení odvolacím. Závěrečný odstavec § 530 tr. z. s tím se shodující není tedy řádem trestním zrušen (rozh. kas. dv. ze dne 26. srpna 1875 č. 6576).

Z pravidla tohoto jest jediná jen výjimka, které se dovolává sám § 530 tr. z., pokud totiž jde o obžalobu soukromou na c i z o l o ž s t v í. V zájmu manželského poměru stanoví § 503 tr. z., že pomíjí i trest již uznaný, jakmile uražený manžel prohlásí, že chce s provinilcem na dále opět žíti. Výjimka tato obmezuje se však výslovně na vinného manžela a neplatí pro ostatní spoluvinníky.

V tomto spojení zmíniti se sluší o ojedinělém případě, kde připouští se prominutí trestu při deliktu oficiálním. Vzájemné týrání manželů sahající nad domácí právo kázně (§ 419 a 413 tr. z.) trestati jest jako přestupek z úřední povinnosti. »Než týrané straně ponecháno jest právo žádati za zmírnění trestu, ba i o prominutí jeho, a k žádosti této přináležejí soudci povždy přihlížeti.«

Materiální účinek (v čas prohlášeného) odpuštění trestu staví se na roveň v § 529 tr. z. účinku, jaký má vykonání trestu. Trestný skutek pokládá jest tedy za vyhlazený (§ 528 tr. z.); vyčítá-li se prominutí trestu v potupném úmyslu, zakládá se tím přestupek (§ 497 tr. z.), který

trestá se po vznesené obžalobě soukromé vězením od jednoho dne do jednoho týdne. Prominutí trestu dostává se však jen obviněnému, jemuž se právě poskytuje, nikoli též spoluvinníkům, proti nimž žaloba trestní vznesena a v platnosti ponechána byla. Processuálně naplňuje se účinek prominutí trestu rozdílně dle doby, v které se uděluje nebo před soudem ku platnosti přivádí. Opuštění nebo výslovné prominutí trestu pachateli jest důvodem trest rušícím, kterýž namítnut byv proti nároku na potrestání vésti může před hlavním líčením k zastavení řízení, při hlavním líčení pak k osvobození obžalovaného ve smyslu § 259 č. 3. tr. ř. Mlčky uskutečněné prominutí trestu (nepodá-li se návrh na potrestání do 6 měsíční praeklusivní lhůty atd.), které dle shora řečeného jeví se obmeškáním obžaloby trestní, jest formální (processní) překážkou, která byvši zjištěna může rovněž v přípravném řízení vésti k zastavení, v hlavním líčení pak k osvobození obžalovaného ve smyslu § 259 č. 1. tr. ř. Totéž platí o odvolání žaloby, kteréž posuzovati sluší za ustoupení od obžaloby (§§ 109 a 259 č. 2. trest. ř.).

Další rozdíl processní jeví se v řízení před soudy porotními a to potud, že tvrzené prominutí trestu tvořící dle slov shora vylíčených důvod trest rušící, musí býti pojato do otázek porotcům předložených, je-li však processní překážkou (§§ 259 č. 1. a 2. tr. ř.), přísluší rozhodnutí sborovému soudu, a porotcům ve příčině té se otázka nepředkládá (§ 317. tr. ř.). (Viz však též naproti tomu nález kas. dv. ze dne 18. října 1888 č. 7477, dle něhož porotcové rozhodovati mají o zachování 6nedělní lhůty žalobní § 530!).

Se shora uvedenými předpisy trest. zák. (§§ 529 a 530) shodují se nařízení voj. trest. zák. (§§ 128, 131 a 132). Dle § 771 voj. trest. zák. jest výčitka přestálého neb odpuštěného trestu přečin, který sluší podobně jako přečin v § 497 tr. z. trestati vězením od od 1. dne do 1 týdne. Ojedinelé nařízení § 503 tr. z, že totiž při cizoložství zaniká trest již přisouzený, jakmile urážená strana prohlásí, že chce s vinníkem na dále opět žíti, jest i ve voj. zák. tr. (§ 776).

Osnova nového zákona trestního uznává při deliktech návrhových a soukromých zřeknutí se za důvod zániku pro právo k návrhu, pokud se týká, pro právo k obžalobě trestní. Mlčky projevuje někdo zřeknutí, nevykoná-li se právo do tří měsíců počítaje okamžikem, kdy oprávněný dověděl se o trestném činu a o osobě vinníkově (§ 86 předlohy vládní, § 80 návrhů výboru). Návrh na potrestání nelze vzíti zpět, jakmile jednou byl učiněn (§ 82, pokud se týká § 76); naproti tomu lze vzíti nazpět soukromou žalobu až do té chvíle, ve které vchází rozsudek trestní v moc práva (§ 83, pokud se týká 77).

Jako zvláštní druh prominutí trestu jeví se též propuštění trestance do odvolání (návrh to osnovy — t. zv. irský systém). Dle návrhů výboru (§§ 19 a násl.) zamýšlí se provedení tohoto zařízení takto: Trestanci odsouzení k dočasnému trestu na svobodě mohou býti do odvolání propuštěni na svobodu, jestliže ztrávili 6 měsíců (vládní předloha navrhla 1 rok) ve vazbě trestní a odpykali si dvě třetiny trestu svého; osoby odsouzené k doživotnímu trestu na svobodě mohou být účastníky téhož dobrodíní odpykavše si 15letou vazbu trestní, pokud jde o zbytek trestu, jestliže chování jich ve vazbě trestní a ostatní okolnosti poskytují dostatečného upokojení, že propuštění jich nebude ohrožovati veřejný řád a chování

jejich vyhovovati bude zákonu. Z dobrodiní tohoto vyloučeny jsou osoby, které opět byly potrestány pro krádež, loupež, přechovávání zločinců nebo pro podvod. Propuštění může být odvoláno, neodpovídá-li chování propuštěného důvěře v něho kladené. V případě tomto odpykati musí zbytek trestu, kterého při propuštění ještě nepřestál; není však vyloučeno opětné propuštění do odvolání.

O propuštění a o odvolání jeho rozhoduje ministr spravedlnosti v slechna komissi pro výkon trestu (čl. XLI. úvod. zákona).

Uplyne-li doba trestu rozsudkem stanovená, nebo uplyne li při doživotním trestu na svobodě doba 10 let a propuštění na svobodu odvoláno nebylo, platí zásada, že dotýčný trest na svobodě odpykán byl.

Prominutí a zmírnění trestu (v trest. právu důchodkovém).

Prominutí a zmírnění trestu v nejširším slova smyslu jest výronem práva zeměpánova udíleti milost; císaři přísluší neobmezené právo prominouti tresty důchodkové cestou milosti (čl. 13. zákl. zák. stát. ze dne 21. prosince 1867, č. 66 ř. z.). Trestní zákon důchodkový vytýká však celou řadu případů, kde prominouti, pokud se týká, zmírniti se má trest po zákonu nastupující pachateli, spoluvinníkům a ručícím osobám, splní-li se jisté zákonné náležitosti.

I. Trestní zákon důchodkový vytýká pak v té příčině tyto zásady:

1. Prominutí trestu má tentýž účinek jako vykonání trestu v té míře, v jaké prominul povoláný k tomu úřad vyměřiti zákonitý trest, pokud zákon výjimek nestanoví (§ 473 trest. zák. důchod.). Účinek tento v tom záleží, že proti dotýčné osobě nemá místo další řízení trestní, leda by zákon v tom nebo onom případě dopustěl obnovu vyšetřování (§ 472).

2. Prominutí trestu může se zakládati: na okolnostech zvlášť polehčujících nebo jinakých uvážení hodných poměrech, které jsou v jednotlivých případech tak značné důležitosti, že úřady zmocněné ku prominutí trestu spravedlivým shledávají přistoupiti i pod nejmenší výměru trestu ustanovenou pro dotýčný přestupek, nebo osvoboditi pachatele od trestu úplně nebo konečně zajistiti pachateli prominutí trestu za podmínek v zákonu naznačených (§ 474).

3. Přiváděl-li by obviněný při obhajování svém ku platnosti též důvody, které přimlouvají se za zmírnění trestu cestou milosti pod nejmenší výměru trestu, má úřad uvážiti důvody tyto, pokud vůbec zmírnění trestu náleží v obor jeho působnosti, když bylo dříve učiněno usnesení o trestu nastupujícím dle přísnosti zákona; mohou-li důvody tyto dle platných předpisů vésti ku zmírnění nebo prominutí trestu, má je dotýčný úřad vysloviti podle působnosti své, jaká jemu přikázána byla (§ 815).

II. Zákonné podmínky prominutí trestu:

1. Snažil-li se původce nebo spoluvinník při nějakém přestupku důchodkovém činně ještě před dokonáním jeho provedení přestupku předejiti nebo odvrátiti škodu z přestupku toho hrozící; prve pak, než přestupek spáchán a prve než podáno určité oznámení úřadům zřízeným ku provádění předpisů důchodkových o zamyšleném přestupku, oznámí původce nebo spoluvinník úřadu povolanému odhalovati přestupky zákona důchodkového, že od přestupku ustoupil, tím způsobem, že oznámením jeho překazí se provedení přestupku; nebo pachatel i předmět přestupku nebo alespoň předmět sám byl postižen, nebo při náležité pozor-